

Crear un nou consens

HI HA UN PAÍS VALENCIÀ que puga viure sol? És possible pensar un valencianisme sense vinculacions externes de cap mena? Podem imaginar un País Valencià lliure i «acatalà»? O ens aboca això de forma obligatòria a l'acceptació del marc espanyol?

A mi em sembla que el debat sobre una hipotètica refundació del valencianisme que vivim els darrers mesos s'atura quan arriba a aquest punt. I no és estrany. La dreta espanyolista ha aconseguit una supremacia cultural, mediàtica i política sense precedents des del temps del franquisme, ha sabut crear un consens sobre la forma de ser valenciana que ens resulta angoixant perquè representa tot allò que pensàvem que podríem canviar tot just eixir del franquisme. És tal el seu èxit que l'esquerra tradicional i el nacionalisme ho viuen amb angoixa mentre intenten perpetrar un autèntic psicoanàlisi sobre els errors propis que, de moment, limita la cura a tirar llast i prou. L'esquerra i el nacionalisme polític, sembla que més que pensar com l'alternativa, com *l'altre*, vulguen trobar la solució a les seues desgràcies mimitzant-se en la dreta que tant èxit ha tingut per causes tan variades i poderoses.

Que el PSOE intente abandonar qualsevol record del que el socialisme nacionalista va ser als anys setanta i primers vuitanta, a mi no m'estranya. Em sorprèn en tot cas que hagen tardat tant a fer-ho. Per a ell la nació dels valencians no és discutible: es diu Espanya. I en això no es diferencien ni un pam del PP. Defensen, això sí, una Espanya menys dura i rocallosa que l'Espanya sociològicament franquista que defensa el PP. Però això, al cap i a la fi, és un matís assimilable que ja anirà esvaint-se amb el pas dels anys. Perquè a Espanya el que creix és el nacionalisme espanyol desacomplexat i el PSOE un dia o un altre s'hi haurà d'apuntar siga per gust o siga per aritmètica parlamentària. Ja van apuntant-se destacats personatges del partit i només és qüestió de temps que ho faça el partit en ple i ho inscriga en la Bíblia pròpia que toque llegir aquell dia. De fet, per molt que em coste dir-ho, Lerma era molt més «autònom» que qualsevol dels que posen o posaran ara. De forma incremental el PSPV ha anat fent créixer el seu posat de delegació satèl·lit de Madrid. I a més que anirà, cosa que supose que obligarà als valencianistes sincers que encara queden allà dins a abandonar i tirar la tovalla. Amb tot plegat no n'hauríem de perdre més temps. Si un dia hi ha unes eleccions i algun nacionalisme valencià és imprescindible per a què el PSOE o el PP puguen governar a la Plaça de Manises aleshores ja parlarem de com influenciar-los...

Mentrestant millor que esmercem l'esforç en nosaltres mateixos. Al costat del PSOE i el PP hi ha això que alguns anomenen amb encert el «tercer espai de la política valenciana». És un supòsit que afirma que el bipartidisme és estrany al model polític valencià i que per tant sempre hi ha o hi haurà un espai més enllà de les dues alternatives directes de poder. Amb el dubte dels anys immediats jo estic d'acord amb

aquesta idea i el que puga passar amb aquest tercer espai sí que m'interessa molt més.

Ho avise d'entrada per tal que ningú no m'interprete: jo no em pense barallar mai amb ningú que defense la llengua i el seu ús normal en el nostre país, siga de la forma que siga i sota la bandera que siga. Potser discreparé de la seua estratègia i per això mateix intentaré explicar-ho i raonar el com i el perquè. Però no faré res que puga ser interpretat com una agressió perquè ací fem falta tots: del pancatalanista més abrandat al pseudo-blaver més recalcitrant. I només des d'aquesta premissa de respecte i voluntat de construcció és que estic disposat a discutir. Si el lector no ho entén això preferisc que passe al pròxim capítol del llibre, directament. I agraït per haver arribat fins ací.

Des de fa algunes dècades, amb algun episodi sonat en el quan vaig estar involucrat de forma involuntària i tot, hi ha valencianistes que fan bandera de la necessitat d'abandonar el catalanisme com a condició per a arribar al poble i fer-lo votar aquelles opcions no sucursalistes que fins ara no han arribat a entrar a les Corts amb la força i la decisió que voldríem tots. El suïcidi, assistit o no, d'Esquerra Unida ha fet encara més urgent la necessitat de saber si hi ha un tercer espai de la política valenciana i sobretot ha augmentat de manera notable l'ansietat d'alguns per ocupar-lo en nom del nacionalisme valencià. Ningú no garanteix que això vaja a passar però l'obsessió del moment sembla ser reclamar com a fórmula per a aconseguir ocupar aquesta espai una rebaixa dels plantejaments socials tradicionals del valencianisme, virant cap al centre o fins i tot a la dreta i una renúncia directa al concepte de Països Catalans, al nom científic de la llengua, a la bandera tradicional valenciana o a qualsevol concepció de

la realitat cultural i social que vaja més enllà del que «el poble ha assumit».

Insistisc que no pense fer res per a oposar-m'hi. Que em sembla que qui ho vulga intentar això des de la sinceritat del seu valencianisme, no només té tot el dret sinó que té l'obligació d'intentar-ho. Ara bé també he de dir que la meua opinió personal és que aquest és un camí que no porta enlloc.

Primer de tot perquè em sembla que hi ha un error de base en l'apel·lació al consens social. Un líder polític o un moviment polític que volen tenir èxit no cerquen el consens sinó que el creen. Mirar allò que és consensuat i adaptar-s'hi no garanteix gran cosa més que la dilució del projecte propi. Si els valencians d'avui en dia majoritàriament rebutgen o abracen una idea no és perquè estiguem com a poble condemnats a fer-ho. És només perquè alguns han sabut generar un consens al voltant seu i uns altres no, purament i simple per les circumstàncies. I no podem passar per alt que el consens a favor d'Espanya i del regionalisme sentimentaloides, que és això el que tenim, s'ha bastit amb tantes eines i tan potents que el que sorprèn és que encara no siga fins i tot més absolut. Els instruments que s'han posat a favor d'aquest consens que ara afavoreix el PP han estat enormes, des de la repressió en l'immediat post-franquisme (cada vegada emergeix amb més claredat que València va ser la ciutat que va pagar més cara en morts, presoners i pors l'adhesió a la República i això té un preu) a la violència quotidiana contra la llengua avui, permesa i consentida per jutges i policies. Però encara i amb tot això aquests no són uns mecanismes decisius. Ni que siga perquè de moment el valencianisme cultural i polític i alguns moviments socials molt vinculats a ells com és el cas de l'ecologisme són encara barreres poderoses que es

drecen tossudes contra el consens promogut a favor de les coses com són.

Al País Valencià no hi ha cap alternativa de debó que no siga nacionalista. El nacionalisme. Des de Vinaròs a Guardamar no hi ha ni un sol poble on d'una forma o una altra no hi hagen nacionalistes exercint i que siguen la referència social alternativa. Ni un. I això no ho té ningú més. El pes social del nacionalisme en la nostra societat és infinitament superior a la representativitat política, cultural o mediàtica que té. I és superior també a la percepció que ell mateix té de la seua pròpia existència. Per això jo pense que el pas següent que caldria donar no és abandonar aquesta capacitat de resistència creada durant dècades sinó precisament treure'n profit de la desaparició del PSOE com a alternativa per a bastir un nou consens valencià i progressista que, ara sí, tinga en el fet nacional irrelsol el seu pilar indiscutible. Però això no es pot fer sumant-se al consens creat per la dreta sinó combatent-lo.

Una segona raó per la qual desconfie que marxar cap a la dreta servisca de res és perquè crec que la gent pot ser qual-sevol cosa però no s'apunta ni als perdedors ni als qui veu que no són sincers.

Sobre aquesta qüestió he assistit a converses sorprenents. He vist catalanistes voraços que defensen que cal fer-se blavers externament per a avançar, com si això fóra tan senzill. Sembla que no se n'adonen que no pots ser una cosa internament i una altra externa sense que es note la contradicció. Ens hauria vingut molt bé tenir l'equivalent a CIU i al president Pujol? No en tinc cap dubte. Hauria estat magnífic. Però no ha passat. No dic que ens haguem que conformar. Dic que anar nosaltres a fer del que no som i pretendre encara que ens creguen supera els límits del que és raonable. Que hi ha gent a la dre-

ta valenciana que sap perfectament que parla català i se'n va, quant toca, a «fer el blaver» ja ho sabem. (I la frase entre cometes no és un invent, l'he sentida jo mateix.) Però entre ells funciona perquè són l'excepció. Excepció que pot dissimular enmig del mar precisament perquè és una excepció insòlita. ¿Però com podrien fer de blaveros els militants del Bloc del meu poble o els membres de l'Institut d'Estudis Comarcals del Camp de Túria o els d'Acció Cultural o els d'Iniciativa o...? O jo mateix? Quina credibilitat tindria tot plegat?

I especialment quina credibilitat pot aspirar a tenir tot plegat si s'hi arriba després d'haver perdut de forma tossuda elecció rere elecció. ¿Es tracta d'aconseguir, com a darrera provatura, allò que Lizondo no va saber aconseguir? ¿I què ens fa pensar que nosaltres serem millors o més autèntics que ell i que la gent es fiaria?

Ací hi ha una tercera i final raó per a la desconfiança: precisament l'experiència de Lizondo va demostrar que l'espai per on pot caminar un «nacionalisme» valencià blaver és tan estret que es fa inviable. Amb les excepcions honorables i honroses que calga un valencianista de l'estil Lizondo acaba quedant-se sense aire perquè no es pot manifestar contrari a l'Espanya actual sense perdre tota la seua base militant. Els nacionalismes sempre apareixen per referència a un altre nacionalisme. En una illa deserta ningú no es fa nacionalista. I un presumpte nacionalisme valencià anti-catalanista sempre tindrà com a prova de foc el seu anti-espanyolisme o el seu no-espanyolisme. ¿Es pot ser nacionalista valencià i no estar en contra de la castellanització del país, quan és eixe el perill real que vivim com a poble? La proposta blavera d'«ofrenar noves glòries a Espanya», no enganya en cap moment. Si del que es tracta és d'ofrenar glòries a Espanya, com podem qües-

tionar alhora Espanya i les seues conseqüències? Més encara: aquesta és una proposta que si no vol enfrontar-se a Espanya només pot enfrontar-se a Catalunya. I de fet els capdavanters de la marxa cap al lizondisme, els més abrandats, cada dia posen més l'accent a criticar el catalanisme, qualsevol catalanisme i a reclamar-ne la desaparició. Per més «catalanistes» que siguen ells en privat.

I amb tot això que he dit de cap manera vull dir que la nostra opció siga continuar allà on som, purs però poc eficaços políticament. No. Crec que cal superar el desconeixement i la desconfiança que persisteix entre el nacionalisme cultural i el polític. Crec que cal superar la dependència del PSOE (per quina raó hem d'acceptar que només podríem entendre'ns amb ells?). Crec que cal que ens adonem de la força organitzativa que de forma dispersa té el nacionalisme arreu del País Valencià i trobem maneres eficaces d'activar-la —la recent campanya d'Obama n'és tot un exemple positiu. Cal que establim moltes més complicitats i moltes més xarxes sobretot de difusió i comunicació. Cal que treballem encara més en suma i si pot ser amb l'ajut del Principat, tot i que sempre que pot ho evita i ens mira com una incomoditat.